

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΓΟΥΕΡΑΤΣΗ
ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΠΑΝΑ

(συνέχεια ἴδε ἀριθ. 11).

Αἱ βούλλα εὐπάρχοισιν, ἐκτός ἀνθελήστε νὰ τὰς ἐρμηνεύσετε ὡς παρεχούσας τὴν ἀδειαν πρὸς πώλησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, ὅπως τὰ ἐκ τούτων χρήματα χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς ὑμετέρους πολέμους καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἰδικούς μας. Ἀποκαλύψατε, Ἰούλιε, ἀλόκληρον τὴν κηρυξίαν σας. Οὐδένα ἀπάτατε πλέον, οὔτε ἀνθρώπων, οὔτε ἁγίων. Θέλετε νὰ δεσποῦσθε, ὡς ἀπόλυτος κύριος, τῆς Φλωρεντίας. Θέλετε τὰς κεφαλὰς ἡμῶν βαθμιδᾶς τοῦ θρόνου σας, καὶ ὡς ἐκ τούτου πρώτας αὐτὰς νὰ καταπατήτε ἀναβαίνοντες εἰς αὐτόν; Ἄλλὰ μάθετε ὅτι, ἐπεὶ καὶ ἡ Δημοκρατία δὲν κατάρθωσε νὰ εὐρὴ γάρνῃ παρ' ὑμῖν, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῶν δεινῶν, τὰ ὅποια προξενεῖ εἰς αὐτὴν ὁ τῆς πολιορκίας στρατός σας, ἀνέθεσεν εἰς ἡμᾶς νὰ ἀναγγεῖλωμεν εἰς τὴν ὑμετέραν ἀγίωτητα, ὅτι ἐγὼ σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀγῆρας θανάτου. Ἐν τῷ δικαιοτάτῳ τούτῳ ἀγωνίᾳ, μὴ εὐρίσκουσα παρ' ὑμῶν ἔλεος, ὡς ἤρμοζεν εἰς ἀντιπρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, προσφεύγει εἰς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ καὶ ἱκετεύει αὐτὸν ἵνα, βλέπων ἀμφοτέρων τὰ δίκαια, ἀποφασίσῃ ὡς ἤθελε. κολοῖ δίκαιο-τερον. Γνωσκόμεν κἀλλίστεν ὅτι ἡ πόλις, ἣτις εἶναι καὶ πατρίς σας, ἀμυνομένη ἀμύνεται πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ὄρου, τὸ ὅποιον ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς θνητούς, ὡς τὸ ἀραιότερον καὶ θαυμασιώτερον πάντων, μετὰ τὴν ζωὴν, — καὶ εἶτα ὑπὲρ τῆς θρησκείας, ὑπὲρ τῶν τέχνων, ὑπὲρ τῆς περιουσίας, πραγμάτων, τὰ ὅποια πάντα εἶναι προσφιλέστατα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁμοῦς βλέπετε, ὑπὸ τοῦ ἐκ βαρβάρων ἀποτελουμένου στρατοῦ σας, τὰ μὲν αὐτῶν διασχορπιζόμενα, τὰ δὲ φονεούμενα, καὶ ἄλλα διακινδυνεύοντα, δεικνύοντες, ὄχι σκῆν κἀν οἴκτου, ἀλλ' ὁσημέραι μεγαλητέραν σκληρότητα κατ' αὐτῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγενήθητε καὶ ἀνετράφητε, καὶ διὰ τῆς ὁποίας τόσῳ ὑψηλὰ ἀνῆλθετε. Ἄν δὲν συγκινήσῃ ἐξ οἴκτου, βλέποντες αὐτὴν ἐν τοιαύτῃ ἀθλιότητι, διὰ τί ἄλλο θὰ συνκινήθητε; Ἐνθυμούμενος τοὺς ἀγρίους σπαραγμούς, τοὺς ὁποίους ἡ δυστυχὴς ὑφίσταται, δὲν δύναμαι νὰ κρατήσω τὰ δάκρυα, ἀλλ' αἰσθάνομαι ταῦτα, ἐρχόμενα ἀφ' ὀφθαλμοῦ μου, ὡστε δὲν δύναμαι, ὄχι μόνον νὰ ὀμλήσω, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν δυστυχιστάτην ζωὴν νὰ ὑποφέρω πλέον. Καὶ σεις, ὁ ὅποιος λέγετε ὅτι κατέχετε ἐπὶ τῆς γῆς τὴν θέσιν τοῦ εὐσπλαγχνικωτάτου Σωτῆρος τοῦ παντός, δὲν συγκινεῖσθε καὶ δὲν διατάσσετε ν' ἀφεθῇ ἡ αἰχμὴ ἢ ἄθρα αὐτῆς πατρίδος καὶ νὰ μὴ βασανίζεταί πλέον διὰ τῆς καταστροφῆς (1); ...»

Τοῦ, τόσῳ βαρεῖς τούτους λόγους ἀκούσας ὁ ποντίφηξ ἐγόνυπέτησεν ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, ἀνυψωμένος δὲ ἔχων τὰς χεῖρας καὶ προσποιούμενος ὅτι ἐβόηκει ὡς ὑπὸ μεγίστης λύπης καταληφθεὶς, ἔδει-το, λέγων:

— Ὁ θεῖέ μου Σωτῆρ, ὑποβάλλομαι ἀγογγύστως εἰς τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἠθέλησας νὰ βασανίσῃς τὰ τελευταῖα τῶν ζωῶν μου. Ἄλλ' εἶναι ἀνωτέρα τῶν δυνάμεών μου, καὶ μὲ καταβάλλει. Ἐμὲ ἐλέγγουσιν ὡς σκληρὸν; Δὲν ἀγαπᾷ ἐγὼ τὴν πατρίδα μου; Ἐγὼ εἶμαι τυραννος, ἢ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, συγκεντρώσαντες εἰς ὀλίγους ἀδιαλλάκτους τὴν ἐξουσίαν, ἐξώρισαν ἢ ἐφυλάκισαν τοὺς σημαντικωτέρους τῶν πολιτῶν;

— Ἐγέρθητε! Ἐγέρθητε! ἀνέκραξεν ὁ Γουίτσιαρδίν. Δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ ἐξαπατήσητε τὸν Θεόν; Ὁ! ἀντὶ νὰ δέσποτε ὑποκριτικώτατα εἰς τὸν θεῖον Σωτῆρα, σεῖς οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς θὰ ἐπράττετε καλλίτερον νὰ τὸν μιμησθε εἰλικρινῶς.

— Κύρ Ἰάκωβε, ἀποδέχομαι μετὰ τεταπεινωμένης καρδίας τὴν βίασιν τὴν ὁποίαν ὁ ὕψιστος μοι ἀποστέλλει διὰ τοῦ στόματός σας. Εἰς ὅμως βλέπω τὸ ὄργανον τῆς θείας θελήσεως καὶ σὰς ἀπονέμου τὴν ὀρεϊλομένην τιμὴν. Καὶ ἀν' ἀνάμην δὲν εἶγεν οὕτως αὐτὸς ὁ Θεὸς μου, ὁ ὁποῖος ἐδεήθη ὑπὲρ τῶν φονεῶν του, διότι δὲν ἐγίνωσκον τί ἐπράττον, μὲ παροτρύνει νὰ δεσθῶ ὑπὲρ ὑμῶν, ὁ ὁποῖος ἀγνοεῖτε τί λέγετε.

— Ἄγνοῦ τί λέγω! Ὁ! Πάπα Κλήμη, τρέμε μὴ ἡ εἰκὼν αὐτῆ τοῦ Σωτῆρος ἐμψυγῶθῃ ὡς ἐκ θαύματος. Τρέμε, μὴ ἡ γλώσσα αὐτῆς λυθεῖσά ἀποκαλύψῃ ἕλας τῆς ψυχῆς σου τὰς μοχθηρίας. Ἄν ὁ Χριστὸς ἀπόσπασῃ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὴν καθηλωμένην δεξιάν του, τρέμε, δὲν θὰ ἐγεῖρη αὐτὴν ἵνα σὲ εὐλογήσῃ.

— Ἄ! εἶπεν ὁ ποντίφηξ ἐγεθεῖς, ἄς παύσωσιν οἱ λόγοι. Πολλοὺς μάλιστα εἶπαμεν. Ἰάκωβε, ἡ γλώσσα σου εἶναι δομητικὴ, ὡς χειμάρρος. Ἀναθέτετε τὸν ἀγῶνά σας εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ; καὶ ἐγὼ ἐπίσης. Αὐτὸς ἄς κρίνῃ καὶ ἄς δικάσῃ. Ἄφου ἐσύραμεν τὸ ξίφος, τὸ ξίφος ἄς ἀποφασίσῃ.

— Συνέλεξες πάντας τοὺς ἀνέμους τῆς ἀρκτου ὅπως ἐκρίζωσῃς τὸ ξηρανθὲν δένδρον ὄφρυλλον. Εἶσαι ὡς ὁ Φαραὼ, ὑπερηφανὸς ἐπὶ τοῖς ἵπποις καὶ ταῖς πολυαριθμοῖς στρατιαῖς σου; ἀλλὰ μὴ κησμονῆς τὴν Ἐρυθρὰν! Ὁ Θεὸς δύναται νὰ καταστήσῃ τὸ ξηραμένον δένδρον ἰσχυρὸν ὡς τὴν ὄρυγ τῶν ἄλπεων. Εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἐδόθη νὰ επικαλῶνται τὸν Θεόν εἰς τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις: ἐνῷ εἰς τοὺς θριαμβοὺς τῶν πονηρῶν ἠγαλλοῦνται οἱ δαίμονες. Ἄν ποτε μυστηριώδης τις βουλή ἀνυψοῦ τὸν ἀσεβῆ, πρᾶττει ταῦτα ὅπως αὐτὸς αἰσθάνθη ὀδυρόν τὸ ἄλγος τῆς πτώσεως. Ἦσυχτοι, ἂν οὐχὶ φαῖδροι, ἀφίεμεθα ἐκ τῶν γεγονότων τῶν ρούν, διότι ἂν μὲν νικῶμεν θὰ φημισθῶμεν ὡς εὐτυχεῖς καὶ τετιμημένοι: ἂν δὲ ἠττηθῶμεν, ὁ κόσμος θὰ ἀποκαλέσῃ ἡμᾶς δυστυχεῖς, ἀλλὰ θὰ τιμᾷ ἡμᾶς πάντοτε. Σὺ θραῦς ἀπόβλεπον εἰς τὸ μέλλον: τὸλμησον νὰ κυττάῃς τοὺς ἐρχομένους χρόνους: καὶ εἰπέ, τί βλέπεις; Ἄς φημι, ὦ ἄνδρες! ἐλευθεροί, ἀπὸ τῶν ἀνα-

κτόρων τούτων, μὴ κρημισθῶσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας, διότι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ βαρύνει ἐπ' αὐτῶν. Ἀγῆρ τοῦδε αἱ ἱκεταὶ καὶ οἱ ἐξορκισμοὶ ἦσαν πατριωτικὸν ἔργον: εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἦσαν αἰσχος καὶ φαυλότης. Ὁ Δαυὶδ τοῦ Βουαναρόττη θὰ κινήθῃ πρὸς ὑπερασπίσιν ἡμῶν, πρὶν ἢ καρδία τοῦ Φιλιππαίου τούτου κημῶθῃ. Ἐλθετε νὰ ὀκισθῶμεν εἰς τὸν Νάον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Ἀνθῶν ὅτι ἡ θὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν πατρίδα, ἢ θὰ ταφῶμεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς.

Καὶ ὠθούμενος ὑπὸ ὀργῆς, ἄλγους καὶ ἀράτου λύσσης, ἔθεσε τὴν γείρα ἐπὶ τοῦ θυροφύλλου, ὅπως ἐξέληθ.

— Ἰάκωβε, σταθῆτε, ἀνέκραξεν ὁ Πάπας, καὶ ἀκούσατε τοὺς τελευταίους λόγους μου. Ἔστωσαν οἱ Μεδικοί συνάδελφοι ὑμῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, οὐχὶ ἡγεμόνες. Συγκροτήσατε γερουσίαν ἐκ τεσσαράκοντα ὀκτῶ οἰκογενειῶν, καὶ εἰς ταύτην ἄς ἀνατεθῇ ἡ κυβέρνησις.

— Ἄν ὁ γέρον πατὴρ μου μοι ἐπρότεινε τοιαύτην ἀτιμίαν καὶ τοιοῦτο ἐγκλημα, θὰ ἐνήργουν ὅπως ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου κατὰ ματώσῃ τὰς λευκάς του τρίγας.

Καὶ χωρὶς νὰ προσέβῃ λέξιν ἄλλην, ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου.

— Καὶ σεις, κύρ Νικόλαε, τὸν ὁποῖον ἡ φύσις ἔκαμε μετριοπαθέστερον, εἶπεν ὁ Κλήμης, μὴ ἀπορρίψετε τὴν πρότασίν μου. Μὴ θέλετε τὰ ἄκρα. Συμμορφωθῆτε πρὸς τοὺς καιρούς. Ἄς δεσποῦμεν μαζῶ.

— Οἱ πειρασμοὶ σας μάς φαίνονται ὡς οἱ τοῦ Σατανᾶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτε ἀπὸ τοῦ πτερυγίου τοῦ ναοῦ ἐδείκνυν αὐτῷ τὰ βασίλεια τῆς γῆς. Ὁ πολίτης ἔχει καθήκον νὰ βύσῃ τὰ ὦτα καὶ νὰ φύγῃ τοὺς πειρασμούς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ὁ Νικόλαος Καππὸνης ἐξῆλθεν ὀπισθεν τοῦ Γουίτσιαρδίν.

— Δοιπὸν δὲν θὰ κατορθώσω νὰ σὰς κάμω νὰ ἀκούσατε τὸν ὀρθὸν λόγον, πείσμονες καὶ υπερήφανοι; Κύρ Ἀνδρέα, σεις τουλάχιστον γίνετ' ἐρμηνεῖς τῶν αἰσθημάτων μου εἰς τοὺς προύχοντας.

— Ἄν εἰζουρον ὅτι εἰς τῶν υἱῶν μου ἐγεῖνε διαρμηνεύς τῆς μοχθηρίας, θὰ ἐσπευδαν νὰ θραύσω τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸν τοῖχον.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ὁ Νικολίνης ἐγένετο ἄφαντος.

— Τούλάχιστον, σεις Σοδερίνη...

— Σὰς ἐξορκίζω, Πάπα Κλήμη, νὰ θέσετε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας σποδὸν, καὶ νὰ γονυπετήσατε ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι, καὶ νὰ ζητήσατε συγχώρησιν διὰ τὰς ἀμαρτίας σας, ἂν αὐταὶ δὲν ὑπερβαίνουσι τὴν ἀπειρὸν τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν.

Καὶ κατέλιπε μόνον τὸν Ποντίφηκα. Ὁ Πάπας Κλήμης δις ἐν τῇ λύσσει αὐτοῦ ἔδηξεν τὰς χεῖρας καὶ ἀνέκραξε:

— Ὁ κόσμος γίνεταί δι' ἐμὲ ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ! ὅταν ζητῶ κακίας, συναντῶ ἀρετὰς: ὅταν ἔχω ἀνάγκην ἀρετῶν, εὐρίσκω κακίας. Ἄλλ' ὁμοῦς θὰ ζήσω ἀκόμη ἀρετὰ, ὅπως ἐνεργήσω εἰς τρόπον, ὡστε ὅταν αἱ ἐγγοναὶ σας θὰ ἐρωτῶσι τοὺς υἱούς σας τί σημαίνει ἐλευθερία, οὗτοι δεικνύοντες εἰς αὐτοὺς τὰς κατεδαφισμένας οἰκίας σας, τοὺς ἀνοικτούς τάφους σας, ν' ἀποκρίνωμαι:

(1) Στήνης, Ἱστορία, βιβλ. 3.

«Ἡ ἐλευθερία σημαίνει θάνατον καὶ ἀλ-
θρον».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Ὁ Ἀρμιουρβός, σερβός πρὸς τὴν
γῆν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τὰ βλεμμάτα
καὶ ἰδὼν τὴν ἀειθαλάσσιον καὶ ἀ-
παράμιλλον πρᾶξιν, εἶπεν: Ἐπιανθὲ
σὲ μάλλον ἢ ἐκείνην, ἥς ὁ θάνατος
ἀφῆρσε τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ Τερ-
κινίου.
(Ἀριστοῦ, Ὀρλ. Μανθμ. ἀσμ. 29).

— Λύκε! ἔ, Λύκε! πάρε τὴν φιάλην καὶ
πέε ὀλίγον διὰ τὴν δροσίαν τὴν καρδιά σου.
Ἐχεῖς μίαν ὄψιν ὡσάν πεθαμένο.

Τοὺς λόγους τούτους ἀπήντησε στρατιώ-
της τῆς ἐν Φλωρεντία φρουρᾶς, προσφέ-
ρων ταυτοχρόνως καὶ ἀγγεῖον πλήρες οἴνου,
πρὸς Λύκον τὸν πυροβολητήν, — ὅστις ἐν εἰ-
δομέν ἐσκόπευσε τὸσφ λαμπρῶς ἐν τῇ
ἀκροπόλει τοῦ Ἀρέτσου — κατὰ ὥραν προ-
κεχωρηκυῖαν τῆς νυκτός, ἐν τινι φυλακίῳ
παρὰ τὴν πόλιν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τὴν
μόνην ἐκ τῶν τῶσαν ἐν Φλωρεντία, ἧς δια-
τρεῖται ἐτι ὡς εἶχε καὶ κατ' ἐκείνην τὴν
ἐποχὴν. Εἰς μόνος λαμπτήρ, ἀπὸ τοῦ θά-
λου ἀκηρτημένος, ἐφώτιζε δι' ἐρυθροῦ φω-
τός μικρὸν μέρος τῆς εὐρείας αἰθούρας, ἐν
ᾗ ἦσαν πολλοὶ στρατιῶται, ἄλλοι μὲν ἐξη-
πλωμένοι ἐπὶ ἐδωλίων, ὡσεὶ κοιμώμενοι·
ἄλλοι δὲ καθήμενοι καὶ συνομιλοῦντες περὶ
τῶν τοῦ πολέμου· καὶ ἄλλοι — καὶ οὗτοι
ἦσαν οὐ πλείονες — πινόντες ἀμερίμως, ὡς
ἄνδρες, οἵτινες ἀδιαφοροῦντες περὶ τε τοῦ
παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἀπολαύ-
ουσι διασκεδάσεις τοῦ παρόντος, ἐπιφελ-
οῦμενοι τῆς ἀνευ ἄγωνιαν στιγμᾶς του.

Εἰς τούτων, εὐειδῆς τὴν μορφήν καὶ ἀρ-
χηγός τῶν λοιπῶν, καίπερ νεώτατος, ἱστατο
στηρίζων τὰ νῦτα ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τὴν
κεφαλήν ἔχων κεκλιμένην, βεβυθισμένος
εἰς σκέψεις, αἵτινες, ἂν ἐκράντις ἐκ τοῦ
προσώπου του, οὔτε φαίραται, οὔτε ἀλγεῖναι
ἦσαν. Οὗτος ἦτο ὁ Λουδοβίκος Μακκιαβέλ-
λης. Ὁ Λύκος, ἀπεναντίας, ἐκάθητο τὰς
πυγμᾶς ἔχων συνεσφιγμένους καὶ στηρίζων
ἐπ' αὐτῶν τὰς παρειὰς ὑπὸ τὰ ζυγώματα,
τοὺς ὀφθαλμούς ἡμικλειστούς, καὶ ἀπὸ και-
ροῦ εἰς καιρὸν ἐκπέμπων ἐκ τοῦ βάρους τοῦ
στήθους τοῦ βαρέως στεναγμούς. Ἐν τού-
τοις, ἡ ἐρυθρὰ φλόξ, ὀλισθαίνουσα ταχέως
καὶ ποικιλομένη ἐπὶ τῶν προσώπων ἐκεί-
νων, ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, παρίστα φαντα-
σιώδη εἰκόνα, ὑπερβαύμαστον οὐλοῦν διὰ τοὺς
χρωστήρας τοῦ Ρόζα καὶ τοῦ Ρομβράνδου.

— Λύκε! εἶπεν ἄλλος τις τῶν στρατιω-
τῶν, πέε. Ἡ εὐθυμία σου ἐπεσαν εἰς τὸ βάρ-
θος τῆς φιάλης. Ψάρευσε τὴν μετὰ τὸ στόμα
καὶ γίνε πάλιν χαρούμενος, διότι ἡ λύπη
σου μᾶς ἐνοχλεῖ, καὶ περισσώτερον ἀπὸ τὴν
λύπην σου, αὐτοὶ οἱ στεναγμοὶ σου, οἱ ὁ-
ποιοὶ εἶναι ἀρετοὶ καὶ ἀπρώξωσιν εἰς τὴν
θάλασσαν μίαν γ' ἀλέρα ν. Τί! μὴ κλαίης
τόσφ ἀποθαμνόμενος σου;

— Μὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν,
τὸ εὐρηκε! Κλαίω ἕνα ἀποθαμνόμενον...
κλαίω τὴν τιμὴν τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν ἰδι-
κήν μου.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπλήξε διὰ τῆς πυγ-
μῆς τὴν τράπεζαν τόσφ σφοδρῶς, ὥστε οἱ
κοιμώμενοι ἀφύπνισθησαν καὶ ἤγειραν τὴν
κεφαλήν, φοβηθέντες μὴ τι συνέβη ἀπαισιον.

Ἡ τιμὴ τοῦ Ἰταλικῆ στρατοῦ ἀπέ-
θανεν, εἶπεν ἀγωνίων ὁ νέος Βίκος. Τί σὲ
κάνει νὰ φέρῃς τόσφ ἄδικον κρίσιν περὶ
τοῦ αἱματός σου;

— Καὶ σὺ με ἐρωτᾷς Βίκε! Δὲν ἐφύ-
γετε καὶ σὺ ἀπὸ τοῦ Ἀρέτσου; Χρόνος πάει
τώρα! Ἡμεῖς οἱ δυστυχεῖς, τὰ ἀπομεινά-
ρια τῶν Μελανῶν Ταγματῶν, τὰ
ὅποια ἦσαν τόσφ διάσπαστα εἰς τὸς περα-
σμένους πολέμους, ἐκπληρώσαμεν πρὸ ὀλί-
γου τὴν δόξαν των. Αὐτοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου,
οἱ ὅποιοι εἶδον τόσας φορὰς τὰ τάγματά
μας νὰ διαχέοντες τοὺς γερμανοὺς, τοὺς ὁ-
ποίους εὐρίσκαμεν εἰς τὸν δρόμον μας, δὲν
εἰςεύρω διατὶ μείναι ἀνοικτοί, διὰ νὰ ἰδῶν
τοὺς στρατιώτας μας νὰ φεύγωσιν ἄτιμα,
καὶ χωρὶς νὰ προσβληθῶσι... ὦ θάνατε!
ὦ θάνατε!

Καὶ ὁ γενναῖος ἀνὴρ ἐπλήττε διὰ τῶν χει-
ρῶν τὰ μέτωπον.
— Παρηγορήσου, Λύκε! τώρα, ὅπου ἔγο-
μεν ἀρχηγὸν τὸν Φερρούκην, δὲν θὰ φύ-
γωμεν πλέον.

— Ἀκούσατε, Βίκε, καὶ φυλάξτε καλὰ εἰς
τὸν νοῦν σας τοὺς λόγους τοῦ γέρο-στρα-
τιώτη· ἡ ἀμαρτία τῆς δευτείας δὲν ἔχουν
συγχώρησιν· ὅταν ἡ δεῖλια σπαρθῇ μίαν
φορὰν, φέρει τοὺς καρπούς της — καρπούς
κακοῦ παραδείγματος καὶ θλιβεροῦ εἰς τὴν
πατρίδα — διὰ πάντα. Ἐγὼ δύο φορὰς
ἐκλαυσα εἰς τὴν ζωὴν μου — τὴν πρώτην,
ὅταν μίαν νύκτα τοῦ Ἰανουαρίου, ὅπου ἐγὼ
ἐξεστάνομιον ἐδῶθεν εἰς τὴν φωτιάν, καὶ ἡ
πρωγὴ μου μητέρα ἐκείθεν ἐγενεθε, μοῦ
ἐδιηγῆθη ὅσα ἔκαμαν ὁ πατέρας μου καὶ ὁ
πάππος μου, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς νὰ ἀνα-
παύσῃ, καὶ τὰς κοναρομαχίας ὅπου ἐγιναν
εἰς τὸν καιρὸν τους, καὶ τὴν συνωμοσίαν
τῶν Πάτσων, ὅπου καὶ αὕτη εὐρέθηκεν εἰς
τὴν ἐκκλησίαν ὅταν ἐγίνεν ἡ σφαγὴ καὶ μά-
λιστὰ ἔχασε τὴν χουκούλαν της, ὅπου ἦταν
ἀπὸ σαμουρι καὶ τὴν ἀσημένιαν ἀλυ-
σίδα της... Ἡ πρωγὴ γυναῖκα ἐστάθηκε
εἰς τὴ μέση τῆς ὀμίλης της καὶ εἶπετα
ἀπὸ ὀλίγαις στιγμῆς μοῦ εἶπε μετὰ φωνῆν ἀλ-
λάγμένην: — Λύκε, ἔλα πλησίον μου νὰ
σὲ εὐχηθῶ... σὲ ἀφίνω μονάχου... ὦ
Παναγία Παρθένα, δέξου τὴν ψυχὴν μου!

— Ἐστῆκα τὸ κεφάλι καὶ εἶδα τὴν πτω-
χὴν γυναῖκα ὅπου εἶχε τὸ δεξιὸν χεῖρ
σηκωμένον, σὰν νὰ ἤθελε νὰ εὐλογῆσῃ,
τοὺς ὀφθαλμούς ἀνοικτούς καὶ τὸ στόμα,
ἀλλὰ στραβωμένο ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος... Ὁ
Θεὸς εἶχε τὴν προσκαλέσει εἰς τὴν αἰώνιαν
εἰρήνην... Ὁ Λύκος ἐμίμνε μετὰ τὴν ἀλή-
θεια μονάχος εἰς τὴν γῆν... Τὴν ἄλλην
φορὰν, ὅπου ἐκλαυσα, ἦταν... ἦταν...
Ἐ! σύντροφοι, σὰς ζητῶ συγχώρησιν, ἂν
σὲς λυπῶ μετὰ θλιβεραῖς ἱστορίαις... Σιω-
παίνω καὶ καταπίνω τὸν πόνον μου.

— Ὅχι, πέε μας, πέε μας, Λύκε. Οἱ
λόγοι τοῦ γέρο-στρατιώτη πάντα προφενοῦν
εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς συντρόφους του.

— Λοιπὸν, παιδιὰ μου, — διότι, βλέπε-
τε, κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἐμποροῦσα νὰ ἦμαι
πατέρας σας — ἀγαλὰ καὶ δὲν ἐπῆρα γυ-
ναῖκα καὶ δὲν ἐγέννησα παιδιὰ — ἀλλὰ ἡ-
κουσα μίαν φορὰν τὸν κύρ Πέτρον Ἀρετίνον,
ὁ ὁποῖος ἀγαποῦσε πολὺ τὸν κύρ Ἰωάννην,
νὰ λέγῃ ὅτι ἕνας ἀρχαῖος στρατηγός, εἰς
ἕνα ὅπου τὸν ἐκατήγορησεν ὅτι δὲν ἐπῆρε
γυναῖκα καὶ δὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν πατρίδα
τοῦ κληρονόμους τῶν ἀρετῶν του, ἀπῆν-
τησε: μάθε, ὅτι ἀφίνω δύο θυγατέρες, καὶ
τοιαύταις, ὅπου ἂν ἡ πατρίδα μὴ μνηστῆ τὸ
παράδειγμα τους θὰ γείνη ὅχι μόνον περι-
φημῆ, ἀλλὰ καὶ μοναχὴν διὰ τὴν στρατιωτι-
κὴν δόξαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, — καὶ ἀνέφερε
δύο μάχαις, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε πολεμήσει
γενναῖως καὶ ἐνίκησε. Ἐως σήμερον, ὁ Λύκος

δὲν ἔκαμε τίποτε, τὸ ὅποῖον νὰ τὸν τιμῆσῃ,
καὶ ὁμοῦ δὲν ὑπάρχει ἐπισημοσύνη, ὅσον
κινδυνώδης καὶ ἀνὴγαι, διὰ τὴν ὁποίαν νὰ
μὴν αἰσθάνεται καὶ θάρρος καὶ διάθεσιν.
Ἀλλὰ τώρα βλέπω ὅτι ἀπεμακρύνθηκα πολὺ
ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν καὶ δὲν εἰςεύρω οὔτε πο-
εἶχα μείνει καὶ πῶθεν πρέπει ν' ἀρχίσω πάλ-
ιν: νομίζω ὅτι ἐμελλε νὰ σᾶς εἰπῶ πᾶς
ἐκλαυσα τὴν δευτέραν φορὰν, καὶ ἰδοὺ πῶς
τοῦτο ἐσυνέβηκε. Ὁ κύρ Ἰωάννης: — ἐγνώ-
ρισε κακεῖνος τὸν κύρ Ἰωάννην Μείδικον;
Καλὰ ἔταν περάσατε ἀπὸ τὸν Ἀρχάγγελον,
παρηγορήσατε καλὰ τὸν ἄγιον Γεωργίον τοῦ
Δονατέλλου: φαντασθῆτε ὅτι κινεῖ τὰς χει-
ράς του, ὅτι ὀμιλεῖ μετὰ φωνῆν βροντώδη,
ὅτι τοξεύει τὸ δέξυ ἐκείνου ὡσάν βέλος βλεμά-
μα του, καὶ θὰ ἔχετε τὴν εἰκόνα ἀπαράλ-
λακτην τοῦ γενναίου ἐκείνου ὀπλαρχηγοῦ.

— Ὁ κύρ Ἰωάννης, λοιπὸν, δὲν ἀρκετοῦς
ἐλαφροῦς ἵππεις, ἔτρεξε κνηγώντας τοὺς
γερμανοὺς ἕως εἰς τὰ φρούρια τῆς Μάντο-
βας. Οἱ ἔχθροί, οἱ ὅποιοι τὸν ἀνώμαλον
μεγάλον διαβόλον, — τόσφ ὀρμητι-
κός καὶ ἄγριος ἦταν εἰς τὰς μάχαις — τάχα-
σαν καὶ τοκοφαν λάσπη. Ἡμεῖς πλήρης ζή-
λου ἐξηκολουθήσαμεν ἐκείνην τὴν — ὄχι
μάχην — ἀλλὰ σφαγὴν. Ἡ καταστροφὴ τῶν
ἱερμανῶν μᾶς εὐχαριστοῦσιν, ὅχι διότι
ἦσαν ἔχθροί νικημένοι, ἀλλὰ διότι ἦσαν
θηριώδεις, καὶ ὡμοιάζαν πρὸς αἰσγρὰν ἐπι-
δημίαν, ἡ ὁποία ἐρημόνει τὸν κόσμον. Ἐ-
νας ἀπὸ αὐτούς τοὺς ἀφωρισμένους, ὑψηλός
καὶ παχύς, ἀληθινῶς γίγαντας, ἐγύρισε με-
μίας κατ' ἐπᾶνω μου, ὅπου τὸν ἐκυνηγοῦσα,
καὶ μοῦ ἐκταίβασε ἔξαρνα μίαν διπλάρωτῆ
μετὰ τὸ ρόπαλον του κατακέφαλα, ποῦ θὰ μοῦ
ἐπέτασε δέκα ὄργμια μακρὰ τὸ κεφάλι, ἂν
μὲ εὕρισκε. Ἀλλ' ὁ Λύκος τότες ἦταν ἐλα-
φρός... ἐκλίνα λοιπὸν ἐπᾶνω εἰς τὸν λαί-
μον τοῦ ἀλόγου μου, τὸ ἐπῆρνα μετὰ ὀλην
μου τὴν δύναμιν, καὶ μετὰ ὀλην ἐκείνην τὴν
ὀρμὴν τοῦ ἔγχεσα τὸ κοντάρι μου εἰς τὴν
κοιλίαν, ὅπου ἐπέτασε περισσώτερον ἀπὸ μίαν
σπιθαμὴν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος... Τότες ἡ-
κουσα καὶ κάποιος με ἐκτύπησεν εἰς τὴν
κλάστη. Ἐνόμισα πῶς ἦσαν κανέναν νέος
ἐχθρός καὶ ἐγύρισα λυσισαμένος... ἀλλὰ
εἶδα τὸν ἀρχηγόν μας Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος
μοῦ εἶπεν: — Ἀνδρείε Λύκε, αὐρίον θὰ σὲ
κάμω λοχίαν. — Δὲν ἐφθασε νὰ τελειώσῃ
τὸν λόγον καὶ τὸν εἶδα νὰ πῆσῃ, σὰν νὰ
θελε τὸν ρίψῃ μίαν ὑπεράνθρωπὴν δύναμιν,
καὶ νὰ κυλιέται εἰς τὸ χῶμα. Ἐτρέξα νὰ τὸν
ἀνασηκώσω καὶ: — Χριστέ μου! ἐφώναξε,
πῶς θὰ τὴν ὑπερασπίσωμεν ἐδῶ: τὰ ἴδια
τείχη, τὰ ἴδια στήθια.

Τοὺς λόγους τούτους ἀκούοντες οἱ στρα-
τιῶται ἐπιώπιον, ὡς συναισθανόμενοι τὸ
αἰσχος, ἡ ἀποτεβαρρημένοι ὑπὸ προαισθη-
ματος. Καὶ πλέον τῶν ἄλλων ὁ Μακκιαβέλ-
λης. Αἰφνης εἰς αὐτῶν, σείσας τὴν κεφα-
λήν, ὡς θέλων νὰ ἐκδιώξῃ ἀλγεῖνας σκέψεις,
εἶπε:

— Λύκε, τὰ παράπονά σου μοῦ φαίνον-
ται γενναῖα, ἀλλ' ὄχι καὶ φρόνιμα. Τὴν ἄ-
τιμίαν ἐκείνην ἐμποροῦμεν νὰ ξεπλύνωμεν,
νίβοντες τὰ χεῖρά μας, ὄχι ὁμοῦς καθὼς ὁ
Πλάτος. Ἡ ἐντροπὴ εἶναι τοῦ Ἀλβίτση, ὁ
ὁποῖος ἐδῶκε τὴν διαταγὴν νὰ φύγωμεν: καὶ
τώρα τὸν προσκαλοῦν οἱ Ὀκτώ εἰς τὸ Δη-
μαργεῖον νὰ δώσῃ λόγον, μετὰ τὸ κεφάλι του.
Ὁ δὲ Λύκος ἀπήντησε:

— Τὸ αἶμα κληιδόνει δὲν καθαρίζεται. Τὸ
ἐγκλημα τοῦ Ἀρμουτοῦ ἔγενε ἕνα μετὰ τὸ
ἐγκλημα τῶν στρατιωτῶν, καὶ εἰς τὸν κό-
σμον ἀκούεται μίαν φωνή, εἰς τὴν ὁποίαν

(1) Εἶδος μικροῦ τηλεβόλου.

ἐπᾶνω εἰς τὴν ἔδραν ἀρχιστὰ νὰ τρέμω, καὶ
αἰσθάνθηκα τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια, ὅμως
ἐκατήρηκα διὰ τὴν μὴν ἀποβαρῶν τὸν
πτωγὸν ἐκεῖνον κύριον: αὐτὸς ἐδῶκε τὰς
λίμας, τὰ μαχαίρια, τοὺς τομεῖς καὶ
ὄλαις ἐκείνας τὰς καταχθόνιας προετοιμα-
σίας, ὅπου ἔκαναν ν' ἀνατραχιάζουσαν καὶ ὅσοι
ταῖς ἐδῶκεσαν ἀπὸ μακρὰ, καὶ ἐκεῖνος ἐγέ-
λας. Ὡς τόσον, ὁ Ἰουδαῖος Ἀβραάμ, με-
γυμνὰ τὰ χεῖρά, ἕως μετὰ τοὺς ἀγκῶνας, ἤρ-
χιστο νὰ κόπῃ τὸν σύρρακα, μετὰ τὴν πληγὴν τὰ
κρέατα. Ὁ κύρ Ἰωάννης ἐκαθόστων καὶ τὸν
ἐδῶκε. Ἐγὼ φοβηθεὶς μήπως καὶ ὁ πονος
ἤθελε τὸν κάμει νὰ παρασθῇ, ἐπλησίασα καὶ
τὸν ἐσφίξα εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἀπὸ τῆ
μέση. Ἀλλ' ἐκεῖνος, σὰν νὰ ἤθελε τὸ πάρε-
διὰ προσβολῆ, ἐγύρισε καὶ μετὰ ὑφους ἀγριον
ἐφώναξε: — Τί εἶναι αὐτὸ ὅπου ἐκαίμεν,
Λύκε; Φύγε ἐδῶθεν καὶ εἰςεύρω νὰ κρατήσω
τὸν αὐτόν μου, χωρὶς τὴν βοήθειάν σου.
Ποῖος σὲ ἐφώναξε νὰ με βοηθήσῃς; — Ὁ
Θεὸς δὲν ἤθελονε νὰ τὸν σώσῃ. Ἐπειτα ἀπὸ
ὀλίγαις ἡμέραις, ἀπέθανε, πρὸς μεγίστην
βλάβην τοῦ Ἰταλικῆ στρατοῦ, ὁ ἀνδρείος
ἐκεῖνος πολεμιστῆς, ὁ ὁποῖος εἶχε ὠραῖον
τὸ ἀνάστημα καὶ δυνατὸν τὸν βραχίονα, ὁ
εὐφρέστατος, ὁ τρομερότατος, μάλισ ἐἴκοσι ἐν-
εκαὶ ἔτων. Τότε ἐδιαδόθηκεν ὅτι ὁ Πάπας
Κλήμης ἐπλήρωσε τὸν ἰουδαῖον ἱατρὸν διὰ
νὰ τοῦ κόψῃ τὸ ποδᾶρι μετὰ μαχαίριαν δηλη-
τηριασμένην. Τὴν φημὴν ταύτην δὲν ἐμπόρω
νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι πρέπει νὰ τὴν πιστεύσετε,
ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ μὴν τὴν πιστεύσετε. Ἐνα-
μόνον ἐμπορῶ νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι ὁ Πά-
πας Κλήμης τὸν ἐμψύωσε μέχρι θανάτου
καὶ ὅτι οἱ ἔβραιοι εἶναι ἱκανοὶ καὶ διὰ χει-
ροῦσιν ἀκόμα. Εἰς αὐταῖς ταῖς περιστάσεσ
ἐκλαυσα... δύο φορὰς μονάχα εἰς τὴν
ζωὴν μου... ἀλλὰ, βλέπετε, καθὼς ἄκουσα
ἐχθρὸς τὸν Φρα-Βενεδίκτον, ὁ ὁποῖος ἐκήρυ-
τεν ὅτι ὁ στρατηγός Μωυσῆς ἐφερένε τὸν
λαόν του εἰς τὴν ἔρημον καὶ, ὅταν τοῦ ἐλει-
φε νερόν, ἐκτύπησε μίαν πέτραν καὶ ἀπὸ αὐ-
τὴν ἐβῆκε νερόν ἄφρονον, ἐστὶ ἀπαράλ-
λακτα καὶ ἡ λύπη ἐκτύπησε τὴν καρδιά μου
καὶ ἔκαμε νὰ ἐβγῶν ἀπὸ αὐτὴν δάκρυα καὶ
αἶμα: ἀλλὰ τώρα, μετὰ τὴν ὑστερὴν ἐν-
τροπὴν μας, ἡ καρδιά ἐσυντρίβηκε...
καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ ἀρῆσῃ νὰ μὴ βλέπω
πλέον τὸν ἦλο, τὸν ὁποῖον μοῦ, καὶ ἐστὶ
ν' ἀποφύγῃ ὅσα ἡ ψυχὴ μου ποῦ προλεγε
ὅτι θὰ συμβῶν εἰς τὸ μέλλον. Ἄν δὲν ἐκα-
τορθώσοιμεν νὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν πατρίδα
εἰς τὸ Ἀρέτσον, δὲν ἐμπόρω νὰ ἐνοήσω
πῶς θὰ τὴν ὑπερασπίσωμεν ἐδῶ: τὰ ἴδια
τείχη, τὰ ἴδια στήθια.

Τοὺς λόγους τούτους ἀκούοντες οἱ στρα-
τιῶται ἐπιώπιον, ὡς συναισθανόμενοι τὸ
αἰσχος, ἡ ἀποτεβαρρημένοι ὑπὸ προαισθη-
ματος. Καὶ πλέον τῶν ἄλλων ὁ Μακκιαβέλ-
λης. Αἰφνης εἰς αὐτῶν, σείσας τὴν κεφα-
λήν, ὡς θέλων νὰ ἐκδιώξῃ ἀλγεῖνας σκέψεις,
εἶπε:

— Λύκε, τὰ παράπονά σου μοῦ φαίνον-
ται γενναῖα, ἀλλ' ὄχι καὶ φρόνιμα. Τὴν ἄ-
τιμίαν ἐκείνην ἐμποροῦμεν νὰ ξεπλύνωμεν,
νίβοντες τὰ χεῖρά μας, ὄχι ὁμοῦς καθὼς ὁ
Πλάτος. Ἡ ἐντροπὴ εἶναι τοῦ Ἀλβίτση, ὁ
ὁποῖος ἐδῶκε τὴν διαταγὴν νὰ φύγωμεν: καὶ
τώρα τὸν προσκαλοῦν οἱ Ὀκτώ εἰς τὸ Δη-
μαργεῖον νὰ δώσῃ λόγον, μετὰ τὸ κεφάλι του.
Ὁ δὲ Λύκος ἀπήντησε:

— Τὸ αἶμα κληιδόνει δὲν καθαρίζεται. Τὸ
ἐγκλημα τοῦ Ἀρμουτοῦ ἔγενε ἕνα μετὰ τὸ
ἐγκλημα τῶν στρατιωτῶν, καὶ εἰς τὸν κό-
σμον ἀκούεται μίαν φωνή, εἰς τὴν ὁποίαν

δὲν θὰ κατορθώσῃς νὰ ἐπιβάλῃς σιωπὴν.
Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Αὐτὰ δὲν εἶναι
καλὰ. Ἄν ἐκτελέσῃς τὴν διαταγὴν τοῦ δε-
λοῦ ἀρχηγοῦ, μίαν καταδικαίαν κατασχῶναι
ν' ἐστὲ μαζὶ μετ' ἐκείνου. Ἄν ἀρνήθῃς, προσ-
βάλλῃς τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν καὶ
σὲ τιμωροῦν μετὰ θάνατον... μὴ λησμονῆς
τί ἐσυνέβηκεν εἰς τὸν Πανδόλφον Πουστίνην...
— Λύκε, σὲ βεβαιῶ, εἶπεν ὁ Μακκιαβέλ-
λης, ὅτι ἡ λύπη σου σκοτίζει τὸν νοῦν.
Ὅταν ὁ στρατιώτης ὑπακούει εἰς τὴν διατα-
γὴν τοῦ ἀνωτέρου του, δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ
ἀπὸ κατασχῶν. Ἡ ὑπόκλησις τοῦ σώζεται.

— Ἄς παραδεχθῶμεν, ἀπήντησεν ὁ Λύ-
κος, ὅτι ὁ στρατιώτης θὰ ὑπακούῃ εἰς
ἄδικον διαταγὴν δὲν ἀτιμάζεται ὡς στρα-
τιώτης... ἀλλὰ θὰ ἐμπόρῃ νὰ ἀποφύγῃ
καὶ τὴν βλάβην ὡς πολίτης; Ἐγὼ σᾶς λέγω
πάλιν: ἐστὶ δὲν εἶναι καλὰ. Φαντασθῆτε,
σύντροφοι, ὅτι, ἀφῶ ὠρμισθήκαμεν πῆστιν
εἰς τὴν κυβερνήσιν τῆς Φλωρεντίας, αὐ-
ριον ἡ Ἐξουσία μᾶς διατάζει νὰ πολεμή-
σωμεν ἐναντίον τοῦ Μαρτσόκκου καὶ νὰ
φωλιάσωμεν: ὀφθαλμοὶ εἰς τὴν Δημοκρατίαν!
Ζήτω αἱ Σφαῖραι!... πρέπει ἡμεῖς νὰ ὑπα-
κούσωμεν εἰς τὴν διαταγὴν αὐτὴν, ἡ ὄχι;
Ἄν δὲν ὑπακούσωμεν, εἴμεθα κακοὶ στρα-
τιῶται... ἂν ὑπακούσωμεν, εἴμεθα κακί-
στοι πολῖται. Ἐγὼ δὲν ἐδιδάσκα βιβλία...
Ἡ πειθαρχία εἰς τὸ στρατοπέδον τοῦ Κύρ
Ἰωάννη, ἦταν πολὺ αὐστηρὴ, καὶ ὁμοῦς μοῦ
εἶναι ἀκόφωμενον εἰς τὸν νοῦν ὅτι ἐδῶ κού-
βεται κάποιον λάθος, καὶ πρέπει νὰ διορθωθῇ.

— Ἀπὸ τὸ κεφάλι βρωμεῖ τὸ φέρι, εἶ-
πεν ὁ Λουδοβίκος. Πρῶτον ἀπ' ἄλλα, εἶναι
ἀνάγκη νὰ ἐκλέγωμεν καλοὺς ἀρχοντας καὶ
καλοὺς στρατηγούς, ἐπειτα νὰ ὑποτασσώ-
μεθα εἰς τὰς διαταγὰς. Ἄν λείψῃ τοῦτο,
οὔτε κυβερνήσις, οὔτε πειθαρχία δύναται
νὰ ὑπάρξῃ.

— Καλὰ, ἀλλὰ ὅταν γείνη τὸ λάθος;
Μήπως ἡ βροχὴ, δὲν βρέχει τὰ μέλη τοῦ
στρατιώτη, καθὼς καὶ τοῦ πολίτου; δὲν
τὰ παγώνει τὸ κρῶν; δὲν τὰ φέρει ἡ
ψυγία; Ὁ στρατιώτης, ὁ ὁποῖος πούλει τὰ
χεῖρά του, μήπως πούλει καὶ τὴν καρδιά
τοῦ καὶ τὸν νοῦν του; Ἄν ὁ στρατιώτης ἔ-
χῃ εἰς τὰ στρατοπέδα, ἀρνεῖται δι' αὐτὸ τὴν
πατρίδα του; Δὲν διατηρεῖ πάντοτε τοὺς
πόθους καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ πολίτου; Καὶ
ἂν ἀφίη, τὴν ἡγαπημένην του οἰκογένειαν,
διὰ νὰ τρέξῃ εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέ-
μου, δὲν τὸ κἀνειν ἀκρεβῶς διὰ τὴν
προστασίαν ἐναντίον τῶν ξένων; Λοιπὸν,
ὅταν πεισθῇ ὅτι μίαν διαταγὴν εἶναι ἀνόητη
ἢ προδοτικὴ, εἶναι ὑποβραβεμένος νὰ τὴν
ἐκτελέσῃ, καὶ ἐστὶ μετὰ τὸν τὸν τὰ χεῖρα
νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἐναντίον ἐκείνου; διὰ
τὸ ὅποῖον ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ γλυκὸ μέρος,
ὅπου τὸν ἐκράτουν ὑψικὴ στερῆ καὶ τρυφε-
ρὰ πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του
ἀγάπη;

— Ναι, ἀλλὰ ἂν ἐπιτραπῇ καὶ εἰς τὸν
στρατιώτην — εἶπεν ὁ Μακκιαβέλλης — πρὶν
ἢ ὑπακούσῃ νὰ σταθμίσῃ τὴν διαταγὴν (ἂς
ἀφῆσωμεν κατὰ μέρος τὸ ὅτι πολλοὶ θὰ ἐ-
λάβανον τοῦτο ὡς ἀπορροὴν ὅπως δικαιο-
λογῆσαι τὴν δεῖλιαν ἢ τὴν προδοσίαν των),
πρὶν ἢ ἀποστασῇ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ, ἡ
περιστάσις θὰ ἐγνώσκειτο καὶ δὲν ἀγνοεῖτε,
Λύκε, ὅτι ἡ ἐκδασὴ τῶν μαχῶν κρέματα
πολλάκις ἀπὸ μίαν μὲνην στιγμῆν.
— Ἐσεῖς, Βίκε, εἶσατε πρόκοιμενος καὶ
ἐραπορεύετῃ νὰ κάμνετε τοὺς λόγους μου νὰ
φαίνονται μωροὶ; Βεβαιῶς, ὅταν ἡ μάχῃ ἡ-
γ

Και οὕτως ἐξηκολούθησαν διασκεδάζοντες διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων διηγήσεων. ὅτε αἰφνης ἤκουσθη θόρυβος μέγας καὶ φωναὶ συγκεχυμέναι, ἄλλαι μὲν ἀπειλητικαί, ἄλλαι δὲ ἰκετευτικαί, ἄλλαι ταπειναί καὶ ἄλλαι ὀργίλαι, καὶ κατάραι καὶ βλασφημίας. Ἐἶτα ἤκουσθη κρότος ὡσεὶ ἀμυζίων ἀνατραπέδων, σωμάτων πεσόντων, καὶ ὀλολυγμοὶ καὶ ὠρυγαὶ λυσσώδεις, αὐξάνουσαι ὑπερμέτρως· εἶτα ποδόγδοιποι ἵππων τρεχόντων ἀπὸ ρυτῆρος ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς ὁδοῦ.

Αἰφνης, ἐνῶ οἱ στρατιῶται τῆς φρουρᾶς ἐλάμβανον τὰ ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηρημένα δόρατά των, ὅπως δράμωσι πρὸς βοήθειάν των προσδληθέντων, ἠνεώγησαν καταγυδῶς ὁ ἴθυραι καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης γυνή, ὡς σφαῖρα βληθεῖσα ὑπὸ βουμβόλλου, ἥτις ποιήσασα πρὸς τὰ ὀπίσω τρία ἢ τέσσαρα βήματα, ὡσεὶ ὑπείκουσα εἰς δοθεῖσαν αὐτῇ ἰσχυρὰν ὄθησιν, ἐπέσεν ὑπτία, τῆς κεφαλῆς αὐτῆς προσκρουσάτης ἐπὶ τοῦ τοίχου. Οἱ στρατιῶται, μὴ λαθόντες κἄν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐμφάνισιν ταύτην, ἐξῆλθον τοῦ φυλακίου, ἕμειναν δὲ μόνον ἐκεῖ ὁ Λουδοβίκος καὶ ὁ Λύκος, χάριν τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐκ τοῦ πόθου ἔτι ὅπως παράσχωσι βοήθειάν τιναν εἰς τὴν δυστυχῆ ἐκείνην γυναῖκα, ἦν δραμόντες ἀνήγειραν.

— Ἦτο δὲ νεωτάτη, εὐειδεστάτη καὶ εὐγενής τὴν μορφήν. Τὰ ἰμάτια αὐτῆς ἐφαίνοντο ἀπλά, ὡς τὰ συνειδηζόμενα ὑπὸ τῶν χωρικών νεανίδων, ἀλλ' ἦσαν ἐκ λεπτοτάτων ὑφασμάτων, καὶ διὰ λεπτοτάτης ἐργασίας κεντημένα διὰ λέγων καὶ ταινιών ἐκ μετάξης. Ἐπὶ τοῦ ἀθροῦ αὐτῆς προσώπου ἐφαίνοντο τὰ ἔγχα των δεινοπαθημάτων, ὅτινα βεβαίως ἐθάραν ἔπ' αὐτῆς ἔτι μᾶλλον, διότι πρῶτην τότε φοράν ὕφιστο αὐτά. Ἦτο κάτωχρος, εἶχε τὰ χεῖλη λευκά καὶ τοὺς ὀφθαλμούς κεκλεισμένους, ὡσεὶ νεκρά.

Ὁ Λουδοβίκος, ἀκτι νὰ συνδράμῃ τὸν Λύκον ὅπως βοηθήσῃ τὴν νεάνίδα, ἔμεινε θεώμενος ἀρηρημένως αὐτήν. Ὁ Λουδοβίκος προσήγγισεν εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν μυστηριώδης τις μελαγχολία καταλαμβάνει τὸν νέον· καθ' ἣν πᾶν ὅ,τι ἤρθεκε πρὶν δυσχερεστεῖ· — ἡ ἀράχνη ἤρξατο ὑφαίνουσα κυκλωιδῶς τὸν ἴσπὸν αὐτῆς περὶ τὴν τόσῃ ἄλλοτε προσφιλῆ κλίνην· καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ εἶδος θὰ ἔμεινε πλήρες κόνεως ἀνηρημένον ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἀν μὴ ὁ τῆς πατρίδος ἔρωις δὲν ἐζώνουνεν αὐτὸ περὶ τὴν ὀσφύν του· — τὸ στήθος τοῦ ἐξωκαύτο πυκνούς ἐκπέμπον τοὺς στεναγμούς· — συγχάκις ἔτεινε τοὺς, ὡσεὶ περιέμενα· πρόσκλησιν τινὰ· — ἠθανετο μέγαν πόθον νὰ κλαύσῃ καὶ ἠγνόει διατὶ ἐν τῷ νῶ αὐτοῦ ἀνεκκυκλῶντο ἀδιὰκριτοὶ μορφαί, καὶ ὅμως θελκτικώταται ἐν τῇ ἀπάτῃ αὐτῶν ὠραιότητι, ὅμοιαι πρὸς πρόσωπα ἀγγέλων κατοπτριζομένων ἐν τοῖς ὕδασι τεταραχμένης λίμνης. — Ἀλλὰ τότε αἱ μορφαὶ ἐκείναι, ὡς ἐδωλεν οὕτως εἰπεῖν συντηρημέναι, ἐφάνη αὐτῷ ὅτι καθωρίζοντο ἐνώπιόν του· — τὴν φωνήν, ἣν περιέμενε, ἐφάνη αὐτῷ ὅτι ἤκουσεν, ἣ δὲ ἄγλυ τῆς καρδίας του εἶγεν ἤδη ἀπαντήσῃ εἰς αὐτήν. Ἡ χορδὴ ἐδονήθη· τῶρα ἐγίνωσκε τὰ τέλος των κάμφιβλων πόθων.

Ὁ Λύκος, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ ἀδράκῃ τοῦ Λουδοβίκου, ἤρξατο νὰ ἐλέγχῃ αὐτὸν λέγων· — Βίκε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, σὰς ἐπέστυνα περισσότερο φιλάνθρωπον. Ἐλάτε, βοηθήστετέ με, διότι δὲν εἰσεύρω τί κάνα. Ἄν ἦταν μία κολοῦθρίνα ἢ ἓνα σμερλί-

λιο, εἰσεύρω πῶς νὰ τὰ ἰοῖσάω... μὰ, μὴ κόρη, ἔτσι τρυφερή... εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν... τί τὰ θέλατε;... δὲν καταλαβαίνω, καὶ ὡς τόσον ἠ-πτωγῆ ὑποφέρει... ἐλάτε, φέρετε τὸ φῶς νὰ ἰδοῦμε μὴν ἐκτόπισεν εἰς τὸ κεφάλι... Βαπατέ τὸ χεῖρ σας νὰ μὴν τρέμῃ, διότι ἔτσι δὲν βλέπω τίποτε... Μὰ τί διαβολὸν ἔχετε εἰς τὰ χεῖρα, καὶ τρέμουνε σὰν νὰ ἤθελε σὰς πιάσῃ τὸ κρῦ;

Καὶ ταῦτα λέγων, ὁ Λύκος ἔρριψε πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κόμην τῆς νεανίδος καὶ τὴν κίνησιν των δακτύλων διὰ τῆς πνοῆς συνοδεύων ἤρευνα ἓνα ἴση μὴ ἦτο τραῦμά τι ἢ μώλωψ.

— Ἄ! δὲν βλέπω καὶ μεγάλα πράγματα δὲν εἶναι εἰσπέτῃ· τῶρα μὰς χρειάζεται ὀλίγον ἔξυδι... Κυπαζέετε, Λουδοβίκε, μὴν εὔρετε κανένα πτερόν ἀπὸ ὄρνιθα, ἢ ὕσκαν, ἢ καὶ χαρτίον, διὰ νὰ τῆς τὸ κάψωμεν εἰς τὰ ρυθούνια καὶ νὰ τὴν κάμωμεν νὰ συνέλθῃ. Θὰ τῆς ἔβουνα τὰ κροτάτια, μὰ δὲν τολμάω... αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι διὰ τοὺς ἀνδρες.

Ὁ Λουδοβίκος, ὡσεὶ συνελθὼν, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Λύκου, ἐτήραγε ρινόμακτρον ἐκ τοῦ φυλακίου του καὶ βυθίσας αὐτὸ ἐν τῷ ὕδατι ἤρριψε νὰ βρέξῃ ἐλαφρῶς τῆς κροτάφους τῆς νεανίδος. Δὲν ἐθάρανε δὲ καὶ — καθὼς ἦ εἰς τὸν ὀρίζοντα πορφύρα γραμμὴ ἀναγγέλλει τὴν ἐλευσίαν τοῦ ἡλίου — τὰ χρομάτια τῆς νεανίδος καὶ τῆς ὑγιείας, διαχυθέντα ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς νεανίδος, προήγειλαν ὅτι ἐπανήρχοντο αἱ συνήθειαι λειτουργίας τῆς ζωῆς. Ἐπὶ τέλους, ἡ νεανὶς ἐξέπεμψε βαθὺν στεναγμὸν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀνέλαθον τὴν πρῶτην λάμψιν. Περιέφερον αὐτοὺς ἐν ἐκπλήξει περὶ αὐτήν, καὶ οἱ πρῶτοι λόγοι, ὀλίγινες ἐξῆλθον τῶν χειλέων τῆς ἡσάν.

— Ὁ πατέρ μου! Ποῦ εἶναι ὁ πατήρ μου; Καὶ ταῦτα εἰποῖσα, ἐπανέκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἠνέωξεν αὐτοὺς αὐθις καὶ ἰδοῦσα τὸν Λύκον ἐθάρασε καὶ ἐκτείνασα τοὺς βραχίονας ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Βίκου κραυγάζουσα·

— Διὰ τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας, σώσατέ με ἀπὸ αὐτὸ τοῦ θανάτου! Προσκαπεσάτε με ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἀδὸν ἡσάν. Φονεύσατέ τον ἢ φονεύσατέ με.

Μὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, εἶπεν ὁ Λύκος, δὲν ἀξίζε τὸν κόπον νὰ λάβω τόσῃ ἐνδύλησιν διὰ νὰ τῆς λύσω τὴν γλώσσαν. Τί πταίω ἐγώ, ἀν οἱ γρόνοι μου ἐκάμην ἄσπρον, ὅ,τι πρὶν ἦτον μαύρον, καὶ ἠλῖος μὲν ἐκάμε μαύρον, ὅ,τι ἦ φῶσις μου ἔδωκεν ἄσπρον; Ἄν ἡ πληγαὶς μου ἀυλάκωσαν τὸ πρόσωπον, τοῦτο συνέθε, διότι πατὴρ — ἐξῆ ἀπὸ μίαν καὶ μοναχὴν φοράν — ἐν ἐγύρισά ταῖς πλάταις εἰς τὸν ἐγθρόν... ὅ,τι πάντα ἡμῶν ὅποιος φαίνονται τῶρα, καὶ κάποιον μᾶτι γυναικὸς ἐκλάψε ὅταν ἐπρεψα, καὶ κάποιον ἀγγεῖλι ἐγέλασαν ὅταν ἐπέστρεφα... Ἐ! μὰ ἐπὶ τόσῃ ἐπέστρεσαν γρόνοι πολλοί... ἀλλὰ πάλιν δὲν ἐπίσταθα τοῦ ἐγῶ μούτρα ὅπου κάμωμεν φόβον... μούτρα ἡσάν τοῦ ἢ κλέπτου... εἰ κόρη μου, ἐπήρατε τὸ σφῦρον διὰ καρυδιάν... ἐγὼ εἶμαι ὁ Λύκος, ὁ πυρβολητής, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς φλωρεντινῆς δημοκρατίας... τίμιος καὶ καλὸς ἄνθρωπος, ὅσον ἐμπάρει νὰ ἦναι ἓνα πύρρολο.

Ὁ Λουδοβίκος ἐκράταε εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τὸ προσφιλῆς ἐκείνου βάρους, ἔρριψεν ἔγχαρε καὶ εἶγα. Μυστηριώδης τις ἡδονή

διακύνετο εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ. Ἡ νεανὶς ἐξηκολούθει ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς κεκλεισμένους καὶ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην. Αἰφνης ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τῆς ἀγκάλης του, ἐκράτησε τὰς χεῖρας, εἶτα ἤρπαξε τὴν κόμην τῆς καὶ τὰ δακρυὰ τῆς ἤρξαντο νὰ ῥέωσι κρουνηδόν. Δράμωσα δὲ πρὸς τὴν θύραν, ἐκραύαζε·

— Ὁ πατέρ μου! Ὁ πατέρ μου! Ὁ Βίκος, ὀργισθεὶς κατοπίν αὐτῆς, τὴν ἐκράτησε, καὶ παρηγορῶν αὐτὴν διὰ γλυκῶν λόγων τῇ ἔλεγε·

— Μὴν φοβεῖσθε, θὰ εὐρωμεν τὸν πατέρα σας· θὰ σὰς ἀδηγήσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν σας εἰς τοὺς γονεῖς σας.

Ἀλλὰ διέκοψεν αὐτὸν θορυβώδης γέλως τῆς νεανίδος· — καὶ τότε, τὸ μὲν ἐκπλαγείς, τὸ δὲ εὐχαρισθηθεὶς, προσέθετο·

— Ἀρκεῖ νὰ ἦσθε φιλῶρα καὶ ἡσυχός.

— Θέλεις νὰ μοὶ ἀποδώσῃς τὴν οἰκίαν μου; ὦ! ἀπόδος μοι αὐτήν, καὶ μετ' αὐτῆς τὸν κοιτανίσκον μου, τὸν κομφοτάτον καὶ καθαρώτατον, μὲ τὴν διὰ κυανοῦ χρώματος κεχρωματισμένην ὀσφύν του, καὶ τὸ κρεβάτακι μου μὲ τὰ ἀπὸ κόκκινου μαλλί γονόρα του σκεπάσματα καὶ τὸ ὠραιὸν σικελικὸν του προσκεφαλάρι. Ἀπόδος μοι τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Ἱμπρουνέτας, ζωγραφημένην ἀπὸ τὸν Λουκᾶν Δελλαρόβδια, καὶ τὴν λαμπάδα, καὶ τὴν ἀνθοδόκον, εἰς τὴν ὁποῖαν κάθε ἡμέραν ἐβάλλα νέα ἄνθη, ὅπου τὰ ἐμάζωσα ἡ ἴδια μὲ τὰ χεῖρα μου ἀπὸ τὸν κηπὸν... ἀλλὰ, πῶς θὰ μοὶ τὰ ἀποδώσῃς, ἀρσῶ, ὅταν ἐφυγα, τὸ πατωμα, οἱ τοῖχοι, ἡ στέγη, ὅλα, ὅλα, ἐγίνοντο παραναλωμά τοῦ πυρός... Διατί θέλεις νὰ μὲ ρίψῃς εἰς τὴν φωτιάν; Τί ἐπταῖσα; Αὐτὴ ἐδῶ εἶναι ἡ κατοικία των κηλασμένων, καὶ ἐγὼ δὲν ἐκάμα πατέ μου κηκόν, εἰς κανένα... Ἐἴμαι ἀθῶα! Μοῦ ἀγέφερες τὴν μητέρα μου!

— Ὁδηγῆσε με νὰ τὴν ἴδω, καὶ θὰ σε ὀνομάσω ἀδελφόν μου, — διότι εἰσεύρω ὅτι ὄλοι οἱ ἄνθρωποι γεννιῶνται ἀπὸ μητέρα, ἢ ὁποῖα τοὺς ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πράγμα εἰς τὸν κόσμον... ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν ἐγενώρισα... Ὅταν ἐρώπτα· εἰσαι σὺ ἡ μητέρα μου; κανεὶς δὲν ἀπεκρίθη... καὶ ἔως σήμερον ἐνόμιζα ὅτι ἦλθα εἰς τὸν κόσμον χωρὶς μητέρα. Ἐγὼ ὅμως τὸν πατέρα μου, καὶ μὲ ἀγαπᾷ ὑπερβολικά... Τοῦλάχιστον πρὸ μίας ὥρας τὸν εἶχον... τῶρα ὅμως δὲν εἰσεύρω ἀν τὸν ἐγῶ, ἢ ὄχι.

Ὁ ἄν τὸ εἰσεύρατε, εἰπέτε μοι ποῦ εἶναι, κάμετε αὐτὴν τὴν ἐλεημοσύνην, ἀποδώσατέ μοι αὐτὸν ἄλλον ἀπὸ αὐτὸν δὲν γνωρίζω εἰς τὸν κόσμον. Τί θὰ κάμω μόνη, ὀφρανή, ἐγκαταλειμμένη ἀπὸ ὄλους; Τῶρα μάλιστα ὅπου ἡ κυρὰ Λουκρητία ἀπέθανε... ὦ! αἱ συμφοραὶ ἐρχονται πάντατε πολλὰ μαζί. Μὴ δὲν πιστεύετε, ὅτι ἡ κυρὰ Λουκρητία ἀπέθανεν; ἐγὼ ἡ ἴδια τὴν εἶδα, ἀφοῦ ἐπεκαλέσθη τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ πῆσῃ μὲ τὸ κεφάλι εἰς τὸν Ἄρνον. Ἄ! πόσον ἐλυπηθήκα ὅπου δὲν ἠδυνάμην νὰ τὴν βοηθήσω... καὶ ἀν ἠδυνάμην, δὲν θὰ τὸ ἤθελν ἐκείνη, διότι αυτοχειριάζετο διὰ νὰ φάσῃ τὴν ἀτιμίαν... Καὶ ἐγὼ, δὲ πολὺν καιρὸν, τὴν ἐζήτησα ματαίως εἰς τὰς ὄχθας... ἐπειτα εὗρον τὸν πατέρα μου, καθήμενον εἰς τὰ καπνίζοντα ἐρείπια τῆς οἰκίας του...

(Ἐπταί τὸ τέλος τοῦ Α' μέρους).